A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2013. március 14.*

„Környezet — 85/337/EGK irányelv — Egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata — Egy ilyen projekt megfelelő vizsgálat nélkül történő engedélyezése — E vizsgálat céljai — A kártérítéshez való jog fennállásának feltételei — Magánszemélyek vagyoni károkkal szembeni védelmének bennfoglaltsága”

A C-420/11. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Oberster Gerichtshof (Ausztria) a Bírósághoz 2011. augusztus 10-én érkezett, 2011. július 21-i határozatával terjesztett elő az előtte

Jutta Leth

és

a **Republik Österreich**,

a **Land Niederösterreich**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: L. Bay Larsen tanácselnök (előadó), J. Malenovský, U. Lõhmus, M. Safjan és A. Prechal bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,

hivatalvezető: V. Tourrès tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2012. október 17-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– J. Leth képviseletében W. Proksch Rechtsanwalt,

– a Republik Österreich képviseletében C. Pesendorfer és P. Cede, meghatalmazotti minőségben,

– a Land Niederösterreich képviseletében C. Lind Rechtsanwalt,

– a cseh kormány képviseletében D. Hadroušek és M. Smolek, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: német.

– Írország képviseletében D. O'Hagan, meghatalmazotti minőségben, segítője: E. Fitzsimons SC,

– a görög kormány képviseletében G. Karipsiades, meghatalmazotti minőségben,

– az olasz kormány képviseletében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: S. Varone avvocato dello Stato,

– a lett kormány képviseletében I. Kalniņš és A. Nikolajeva, meghatalmazotti minőségben,

– az Egyesült Királyság Kormánya képviseletében J. Beeko és L. Seeboruth, meghatalmazotti minőségben, segítőjük: E. Dixon barrister,

– az Európai Bizottság képviseletében P. Oliver és G. Wilms, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2012. november 8-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az 1997. március 3-i 97/11/EK tanácsi irányelvvel (HL L 73., 5. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 3. kötet, 151. o.) és a 2003. május 26-i 2003/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 156., 17. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 466. o.) módosított, az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 1985. június 27-i 85/337/EGK tanácsi irányelv (HL L 175., 40. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 248. o.; a továbbiakban: 85/337 irányelv) 3. cikkének értelmezésére vonatkozik.

2 Ezt a kérelmet egyrészről a J. Leth által az Osztrák Köztársaság és a Land Niederösterreich (Alsó-Ausztria tartomány) ellen a lakóingatlanában a Bécs-Schwechat repülőtér (Ausztria) fejlesztése következtében bekövetkezett értékcsökkenés révén állítása szerint elszenvedett vagyoni kár megtérítése, másrészről pedig az alapügy alperesei jövőbeli károkért való felelősségének megállapítása iránt indított eljárás keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 85/337 irányelv

3 A 85/337 irányelv első, harmadik, ötödik, hatodik és tizenegyedik preambulumbekezdése a következőképpen fogalmaz:

„mivel az Európai Közösségek […] környezetvédelmi cselekvési programjai […] hangsúlyozz[ák], hogy a legmegfelelőbb környezetvédelmi politika a környezetszennyezés és környezetterhelés keletkezésének a forrásnál történő megelőzését jelenti, és nem azt, hogy az okozott hatásokat utólag próbálják megszüntetni; mivel megerősítették annak igényét, hogy a környezeti hatásokat minden technikai tervezési és döntéshozatali folyamat lehető legkorábbi fázisában vegyék figyelembe; mivel ebből a célból rendelkeznek az ezeknek a hatásoknak a vizsgálatára szolgáló eljárások bevezetéséről;

[…]

mivel továbbá a környezet védelmének és az élet minőségének védelméhez a Közösség egyik céljának megvalósítására van szükség;

[…]

mivel általános alapelveket kell bevezetni a környezeti hatásvizsgálathoz, tekintettel a környezetre várhatóan jelentőst hatást gyakorló köz- és magánprojektekre vonatkozó engedélyezési eljárások kiegészítésére és összehangolására;

mivel a környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló köz- és magánprojektek engedélyezése kizárólag a várhatóan jelentős környezeti hatásoknak a projektet megelőző értékelése után történhet meg; mivel ezt a vizsgálatot a projektgazda által szolgáltatott megfelelő adatok alapján kell végezni, amit kiegészíthetnek a hatóságok, és azok a személyek, akiket a kérdéses projekt érint;

[…]

mivel egy projekt környezetre gyakorolt hatását azért kell vizsgálni, hogy figyelembe vegyék az emberi egészség védelmével kapcsolatos kérdéseket, a környezeti feltételek javításával hozzájáruljunk az élet minőségének javításához, a fajok sokféleségének fenntartásához és az ökoszisztémának, az élet alapvető forrását jelentő szaporodási képességének fenntartásához”.

4 A 85/337 irányelv 1. cikke a következőképpen határoz:

„(1) Ez az irányelv azoknak a köz- és magánprojekteknek a környezeti hatásvizsgálatára vonatkozik, amelyek várhatóan jelentős hatást gyakorolnak a környezetre.

(2) Jelen irányelv alkalmazásában:

»projekt«:

– épületek vagy egyéb létesítmények kivitelezése,

– egyéb beavatkozások a természetes környezetbe és tájba, beleértve az ásványkincsek kiaknázását is,

[…]”

5 Ugyanezen irányelv 2. cikkének (1) bekezdése a következőképpen határoz:

„A tagállamok meghoznak minden olyan intézkedést, amely ahhoz szükséges, hogy az engedély megadása előtt többek között a jellegüknél [helyesen: az engedély megadása előtt a többek között jellegüknél], méretüknél vagy elhelyezkedésüknél fogva, a környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló projektek engedélyezése kötelező legyen, és esetükben hatásvizsgálatot végezzenek.

Ezeket a projekteket a 4. cikk határozza meg.”

6 A szóban forgó irányelv 3. cikke így rendelkezik:

„A környezeti hatásvizsgálat minden egyedi esetre vonatkozóan a 4–11. cikkel összhangban megfelelő módon azonosítja, leírja és értékeli az egyes projektek közvetlen és közvetett hatásait a következő tényezőkre vonatkozóan:

– emberek, állat- és növényvilág,

– talaj, víz, levegő, éghajlat és a táj,

– anyagi javak és a kulturális örökség,

– az első, a második és a harmadik francia bekezdésben említett tényezők közötti kölcsönhatás.”

7 A 85/337 irányelv 4. cikkének (1)–(3) bekezdése értelmében:

„(1) A 2. cikk (3) bekezdés alapján az I. mellékletben felsorolt osztályokba tartozó projekteket vizsgálatnak vetik alá az 5–10. cikkel összhangban.

(2) A 2. cikk (3) bekezdésre is figyelemmel a II. mellékletben felsorolt projektekre, a tagállamok határozzák meg:

a) esetenkénti vizsgálattal

vagy

b) a tagállamok által megállapított küszöbértékek vagy szempontrendszer alapján,

hogy a projektet alá kell-e vetni az 5–10. cikknek megfelelő vizsgálatnak.

A tagállamok dönthetnek úgy is, hogy az a) vagy a b) pontnak megfelelő mindkét eljárást alkalmazzák.

(3) Amikor a (2) bekezdés alkalmazásában esetenkénti vizsgálatot végeznek, vagy küszöbértékeket, illetve szempontrendszert állapítanak meg, figyelembe veszik a III. mellékletben előírt lényeges kiválasztási szempontokat.”

8 Ugyanezen irányelv 5. cikkének (1) és (3) bekezdése így rendelkezik:

„(1) Azon projektek esetében, amelyek a 4. cikk alapján az 5–10. cikkel összhangban környezeti hatásvizsgálatra kötelezettek, a tagállamok elfogadják azokat az intézkedéseket, amelyek biztosítják, hogy a projektgazda a IV. mellékletben meghatározott alábbi információkat megfelelő formában közli [helyesen: közölje] […]

(3) A projektgazda által az (1) bekezdés alapján benyújtandó információ legalább a következőket tartalmazza:

[…]

– a projekt várható fő környezeti hatásainak meghatározásához és vizsgálatához szükséges adatok,

[…]”

9 A 85/337 irányelv 4. cikkének (1) bekezdésében említett projektek között szerepel az I. melléklete 7. pontjának a) alpontja és a 22. pontja értelmében „[t]ávolsági vasútvonalak és 2100 méteres vagy azt meghaladó hosszúságú kifutópályával rendelkező repülőterek […] építése”, és „[a]z e mellékletben felsorolt projektek bármilyen változtatása vagy bővítése, ha az ilyen változtatás vagy bővítés önmagában eléri az e mellékletben adott esetben meghatározott küszöbértékeket”.

10 A 85/337 irányelv II. melléklete 13. pontjának első francia bekezdése értelmében „[a]z I. […] mellékletben felsorolt már engedélyezett, kivitelezett vagy kivitelezés alatt lévő projektek bármely olyan megváltoztatása vagy bővítése, amelynek jelentős ártalmas hatása van a környezetre (az I. mellékletben nem szereplő változtatás vagy bővítés)” is ezen irányelv 4. cikkének (2) bekezdésében említett projektek körébe tartozik.

11 A szóban forgó irányelvnek „Az 5. cikk (1) bekezdése szerinti információk” című IV. melléklete a következőket határozza meg a 3–5. pontjában:

„3. A javasolt projekt által várhatóan jelentősen érintett környezeti tényezők leírása, különös tekintettel a lakosságra, az állat- és növényvilágra, a talajra, a vízre, a levegőre, az éghajlati tényezőkre, az anyagi javakra, beleértve az építészeti és régészeti örökséget és a tájat, és a fentiek közötti kölcsönhatásokat.

4. A javasolt projekt feltehetően jelentős környezeti hatásainak jellemzése, amelyek a következőkből erednek:

– a projekt létesítményeinek megléte,

– a természeti erőforrások használata,

– szennyező anyagok kibocsátása, környezetkárosítás okozása és a hulladék ártalmatlanítása,

– valamint a projektgazda által a környezeti hatások előrejelzésére használt módszerek jellemzése.

5. A környezetre gyakorolt jelentős kedvezőtlen hatások megelőzésére, csökkentésére, és amennyiben lehetséges, ellensúlyozására tervezett intézkedések leírása.”

Az osztrák jog

12 A 85/337 irányelvet az osztrák jogrendbe a környezeti hatásvizsgálatról szóló, 1993. évi törvény (Umweltverträglichkeitsprüfungsgesetz 1993, a továbbiakban: UVP-G 1993) ültette át, amely 1994. július 1-jétől a 97/11 irányelvet átültető, a környezeti hatásvizsgálatról szóló, 2000. augusztus 11-i törvény (Umweltverträglichkeitsprüfungsgesetz 2000) hatálybalépéséig volt hatályban.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

13 1997 óta az alapügy felperese, J. Leth egy, a Bécs-Schwechati repülőtér közelében fekvő ingatlan tulajdonosa. Az e területen felépített házban lakik.

14 Az Osztrák Köztársaságnak az Európai Unióhoz való 1995. január 1-jei csatlakozása óta az alapügy alpereseinek szervei környezeti hatásvizsgálatok elvégzése nélkül engedélyeztek és hajtottak végre több, a szóban forgó repülőtér fejlesztésére és bővítésére irányuló projektet. A Land Niederösterreich miniszterelnöke a 2001. augusztus 21-i határozatában kifejezetten megállapította, hogy a Bécs-Schwechati repülőtér fejlesztése és bizonyos bővítése tekintetében nem szükséges környezeti hatásvizsgálatot végezni.

15 J. Leth 2009-ben keresetet indított a Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien előtt az alapügy két alperese ellen, amelyben egyrészt azt kérte, hogy ez utóbbiak a számára fizessenek meg 120 000 eurót az ingatlanának többek között a repülőgépek által okozott zaj révén bekövetkezett értékcsökkenése miatt, másrészt pedig az alpereseknek a 85/337, 97/11 és 2003/35 irányelvek késedelmes és hiányos átültetéséből, valamint a Bécs-Schwechati repülőtér fejlesztésére vonatkozó különböző engedélyek kibocsátásakor a környezeti hatásvizsgálatok elmaradásából eredő jövőbeli károkért – beleértve az egészségkárosodásért – való felelősségének megállapítását kérte. Ugyanezen alperesek a szerveik eljárásának jogszerű és vétlen jellegére, illetve az ily módon benyújtott kereseti kérelem elévülésére hivatkoztak.

16 A Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien a keresetet a hivatkozott jogok elévülésére hivatkozva teljes egészében elutasította. A határozat egy részének megfellebbezése alapján indult eljárásban hozott ítéletben az Oberlandesgericht Wien helybenhagyta a 120 000 euró megfizetése iránti kérelem elutasítását, az említett alperesek jövőbeli károkért való felelősségének megállapítása iránti kérelem elutasítását azonban hatályon kívül helyezte, és az ügyet ez utóbbi kérelemre vonatkozó újabb határozathozatal céljából visszautalta az elsőfokú bíróság elé. Ebben a vonatkozásban az Oberlandesgericht Wien arra hivatkozott, hogy a 120 000 euró megfizetése iránti kártérítési igény, mivel puszta vagyoni kárra vonatkozik, nem tartozik az uniós jogi – többek között a vonatkozó irányelvek – és nemzeti jogi rendelkezések által követett védelmi célhoz. A jövőbeli károkért való felelősség megállapítása iránti kérelmet ez a bíróság nem tekintette elévültnek. Ezt követően az alapügy felperese a szóban forgó kártérítési igény elutasítása ellen „Revisiont" és a felelősség megállapítása iránti kérelem visszautalása ellen keresetet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz.

17 Ez utóbbi úgy véli, hogy ezen – semmiképpen sem teljes mértékben elévült – kérelmekkel kapcsolatos döntés attól a kérdéstől függ, hogy úgy az uniós jog, mint a nemzeti jog által meghatározott, az érintett tagállam illetékes hatóságait terhelő, a környezeti hatásvizsgálatok elvégzésére vonatkozó kötelezettség védelmet hivatott-e biztosítani az érintett magánszemélynek a környezetvédelmi hatásvizsgálat alá nem vont projekt által okozott pusztán vagyoni károkkal szemben.

18 Ilyen körülmények között az Oberster Gerichtshof úgy döntött, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatalra a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni a […] 97/11 irányelvvel és a 2003/35 irányelvvel módosított […] 85/337 […] irányelv 3. cikkét, hogy:

1) az »anyagi javak« fogalma csak azok érdemi tartalmát öleli fel, vagy pedig azok értékét is;

2) a környezeti hatásvizsgálat a magánszemélynek a tulajdonában álló ingatlan értékcsökkenése révén elszenvedett vagyoni kár bekövetkeztével szembeni védelmét is szolgálja?"

A Bíróság előtti eljárás

19 A 2012. december 21-i levelében az alapügy felperese a szóbeli szakasz újbóli megnyitását kérte azon az alapon, hogy egyrészt amikor a főtanácsnok a 2012. november 8-án előterjesztett indítványában azt a kérdést vizsgálta, hogy a 85/337 irányelv 3. cikke által meghatározott környezeti hatásvizsgálat kiterjed-e a vizsgált projektnek az anyagi javak értékére gyakorolt hatásaira, akkor egy, a kérdést előterjesztő bíróság által fel nem tett új kérdést vetett fel, amelyet az Európai Unió Bírósága alapokmányának 23. cikke szerinti érdekeltek nem vitattak meg, következésképpen az első kérdésre a kérdést előterjesztő bíróság által feltett formában nem érkezett válasz. Másrészt azt állítja, hogy a szóban forgó érdekelteknek nem volt lehetőségük arra, hogy megvitassák az abból eredő következményeket, hogy az érintett nyilvánosságot nem értesítették a szóban forgó projektről, és így nem vehetett részt a döntéshozatali eljárásban.

20 Ebben a tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság az eljárási szabályzatának 83. cikke értelmében a főtanácsnok meghallgatását követően bármikor elrendelheti az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitását, különösen, ha úgy ítéli meg, hogy az ügy körülményei nincsenek kellően feltárva, vagy ha többek között az ügyet olyan érv alapján kellene eldönteni, amelyet a felek, illetve az említett 23. cikk szerinti érdekeltek nem vitattak meg.

21 A jelen ügyben a Bíróság úgy ítéli meg, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet nem olyan érvelés alapján kell megvizsgálni, amelyet előtte még nem vitattak meg, és hogy rendelkezik az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elbírálásához szükséges valamennyi elemmel.

22 Következésképpen az alapügy felperesének mind az új tárgyalás tartására, mind a kiegészítő írásbeli észrevételek benyújtása lehetőségének biztosítására irányuló másodlagos kérelmét el kell utasítani.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

23 A kérdéseivel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 85/337 irányelv 3. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy egyrészt az e cikkben meghatározott környezeti hatásvizsgálat kiterjed a vizsgált projektnek az anyagi javak értékére gyakorolt hatásaira, másrészt pedig a környezeti hatásvizsgálat mellőzése, annak ellenére, hogy azt az irányelv megköveteli, a magánszemély számára jogot keletkeztet a tulajdonában álló ingatlannak a szóban forgó projekt környezetre kifejtett hatásaiból következő értékcsökkenése révén elszenvedett vagyoni kár megtérítésére.

24 Az „anyagi javaknak” a 85/337 irányelv 3. cikke szerinti fogalma tekintetében emlékeztetni kell arra, hogy az uniós jog egységes alkalmazásának követelményéből az következik, hogy a jelentésének és hatályának meghatározása érdekében a tagállami jogokra kifejezett utalást nem tartalmazó uniós jogi rendelkezést az Unió egészében önállóan és egységesen kell értelmezni, figyelembe véve a rendelkezés összefüggéseit és a kérdéses szabályozással elérni kívánt célkitűzést (lásd a C-287/98. sz. Linster-ügyben 2000. szeptember 19-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-6917. o.] 43. pontját és a C-497/10. PPU. sz. Mercredi-ügyben 2010. december 22-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-14309. o.] 45. pontját).

25 A 85/337 irányelv 3. cikke értelmében meg kell vizsgálni az egyes projekteknek különösen az emberekre és az anyagi javakra kifejtett közvetlen és közvetett hatásait, és e cikk negyedik francia bekezdése értelmében e két tényező közötti kölcsönhatásra kifejtett hatást is meg kell vizsgálni. Következésképpen a projekteknek különösen az anyagi javaknak az emberek általi használatára kifejtett hatásait kell értékelni.

26 Ebből következik, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló, a repülőgépek által okozott erősebb zajt keltő projektek értékelése során e projekteknek az épületek emberek általi használatára kifejtett hatásait kell megvizsgálni.

27 Mindazonáltal, amint arra a Land Niederösterreich és a Bírósághoz észrevételeket benyújtó több kormány is joggal hivatkozott, a környezeti hatásvizsgálatnak az anyagi javak vagyoni értékére történő kiterjesztése nem vezethető le a szóban forgó 3. cikk szövegéből, és nem is lenne összeegyeztethető a 85/337 irányelv céljával.

28 A 85/337 irányelv 1. cikkének (1) bekezdéséből, valamint az első, harmadik, ötödik és hatodik preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy ezen irányelv célja a köz- és magánprojektek környezeti hatásvizsgálata a környezet védelmének és az élet minőségének védelme terén a Közösség egyik céljának megvalósítása érdekében. Pontosan ezen céllal kapcsolatosak azok az információk, amelyeket a projektgazdának az 5. cikk (1) bekezdése és ugyanezen irányelv IV. melléklete értelmében szolgáltatnia kell, illetve azok a kritériumok, amelyek alapján mérlegelhető, hogy az irányelv III. mellékletében meghatározott jellemzőknek megfelelő kisebb projektek esetében szükség van-e környezeti hatásvizsgálatra.

29 Ennélfogva az anyagi javakra gyakorolt hatások közül csak azokat kell figyelembe venni, amelyek jellegüknél fogva hatással lehetnek a környezetre is. Így a szóban forgó irányelv 3. cikke értelmében az e cikknek megfelelően lefolytatottnak minősül az a környezeti hatásvizsgálat, amely azonosítja, leírja és értékeli a zajnak az emberre kifejtett közvetlen és közvetett hatásait, mégpedig az alapügyben szóban forgóhoz hasonló projektek által érintett ingatlan használatára nézve.

30 Következésképpen meg kell állapítani, hogy a 85/337 irányelv 3. cikkében meghatározott környezeti hatásvizsgálat nem terjed ki a vizsgált projektnek az anyagi javak értékére gyakorolt hatásaira.

31 Ez a megállapítás azonban nem jelenti szükségszerűen azt, hogy a 85/337 irányelv 3. cikkét úgy kell értelmezni, hogy a környezeti hatások, különösen az ebben a cikkben felsorolt, az anyagi javakon kívüli egy vagy több tényezőre kifejtett hatások vizsgálatának ezen irányelv követelményeit sértő mellőzése semmiféleképpen nem keletkeztet jogot a magánszemély számára az anyagi javak értékcsökkenése révén elszenvedett vagyoni kár megtérítésére.

32 Ebben a tekintetben emlékeztetni kell először is arra, hogy a Bíróság már megállapította, hogy egy magánszemély hivatkozhat a környezeti hatásvizsgálat elvégzésére vonatkozóan a 85/337 irányelv 2. cikkének az 1. cikkének (2) bekezdésével és 4. cikkével összefüggésben értelmezett (1) bekezdésében előírt kötelezettségre (lásd a C-201/02. sz. Wells-ügyben 2004. január 7-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-723. o.] 61. pontját). Ez az irányelv jogot biztosít az érintett magánszemélyeknek arra, hogy az illetékes hatóságok egy adott projekt környezeti hatásainak vizsgálata során meghallgassák őket.

33 Következésképpen meg kell vizsgálni, hogy a 85/337 irányelv 3. cikke ezen irányelv 2. cikkével összhangban arra hivatott-e, hogy a környezeti hatásvizsgálat mellőzése esetén a magánszemélyek számára a J. Leth által hivatkozottakhoz hasonló vagyoni károk megtérítéséhez való jogot keletkeztessen.

34 Ebben a vonatkozásban a 85/337 irányelv harmadik és tizenegyedik preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy ennek célja a környezet védelmének és az élet minőségének védelme terén az Unió egyik céljának megvalósítása, és hogy egy projekt környezetre gyakorolt hatását azért kell vizsgálni, hogy figyelembe vegyék a környezeti feltételek javításával az élet minőségének javítására irányuló igyekezetet.

35 Amennyiben a 85/337 irányelv 4. cikkében említett projektből eredő zaj az embert olyan jelentős hatásnak teszi ki, hogy az e zajnak kitett lakóháza ezáltal kevésbé alkalmas a használatra, és hogy az ember természeti környezetét, életminőségét és adott esetben az egészségét befolyásolja, akkor e ház vagyoni értékének csökkenése valóban a környezetre kifejtett hatás közvetlen gazdasági következményének minősülhet, amelyet esetről esetre meg kell vizsgálni.

36 Következésképpen meg kell állapítani, hogy a vagyoni károk megelőzése, amennyiben azok a köz- és magánprojektek környezeti hatásai közvetlen gazdasági következményeinek minősülnek, a 85/337 irányelv által követett védelmi célhoz tartozik. Az ilyen hatások közvetlen következményeként bekövetkezett gazdasági károkat meg kell különböztetni az olyan gazdasági károktól, amelyek nem közvetlenül a környezetre gyakorolt hatásokból fakadnak, és amelyek ennélfogva nem tartoznak ezen irányelv által követett védelmi célok körébe, mint például bizonyos versenyhátrányok.

37 Ami az ilyen vagyoni károk megtérítését illeti, a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében előírt jóhiszemű együttműködés elve szerint a tagállamok kötelesek az uniós jog megsértéséből eredő jogellenes következményeket megszüntetni. Ebben a vonatkozásban a Bíróság már megállapította, hogy annak érdekében, hogy a 85/337 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése értelmében vett projekt környezeti hatásvizsgálatának mellőzését orvosolják, a nemzeti bíróságok kötelesek megvizsgálni, hogy a nemzeti jog alapján lehetőség van-e a már megadott engedély visszavonására vagy felfüggesztésére, annak érdekében, hogy a 85/337 irányelv követelményeinek megfelelően a projektre vonatkozó környezeti hatásvizsgálatot elvégezzék, vagy alternatív megoldásként, hogy az abba beleegyező magánszemélynek lehetősége van-e arra, hogy az elszenvedett valamennyi kárát illetően kártérítési keresettel éljen (lásd a fent hivatkozott Wells-ügyben hozott ítélet 66–69. pontját).

38 Az alkalmazandó eljárási módok a tagállamok eljárási autonómiájának elve alapján minden egyes tagállam belső jogrendjébe tartoznak, azzal a feltétellel azonban, hogy azok nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a hasonló jellegű belső esetekre vonatkozók (az egyenértékűség elve), és nem tehetik gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (a tényleges érvényesülés elve) (lásd a fent hivatkozott Wells-ügyben hozott ítélet 67. pontját).

39 Így a tagállamnak a nemzeti jog felelősségi szabályainak keretei között kell az okozott kár következményeit orvosolnia azzal, hogy a károk megtérítésére vonatkozó, a nemzeti jogszabályok által meghatározott feltételek biztosítják az előző pontban hivatkozott egyenértékűség elvének és a tényleges érvényesülés elvének betartását (lásd a C-46/93. és C-48/93. sz., Brasserie du pêcheur és Factortame egyesített ügyekben 1996. március 5-én hozott ítélet [EBHT 1996., I-1029. o.] 67. pontját).

40 Mindazonáltal emlékeztetni kell arra, hogy az uniós jog a magánszemélyek számára bizonyos feltételek mellett biztosítja az uniós jog megsértéséből eredő károk megtérítéséhez való jogot. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az elv, mely szerint az állam felelős az uniós jog neki betudható megsértésével a magánszemélyeknek okozott károkért, szerves része az Unió alapját képező Szerződések rendszerének (lásd a C-429/09. sz. Fuß-ügyben 2010. november 25-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-12167. o.] 45. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

41 Ebben a tekintetben a Bíróság több alkalommal is megállapította, hogy a sérelmet szenvedett magánszemélyek három feltétel együttes fennállásakor rendelkeznek kártérítéshez való joggal, nevezetesen, ha a megsértett uniós jogi szabály a magánszemélyek számára jogokat keletkeztet, e szabály megsértése kellően súlyos, és fennáll a közvetlen okozati összefüggés e jogsértés és a sérelmet szenvedett magánszemélyek kára között (lásd a fent hivatkozott Fuß-ügyben hozott ítélet 47. pontját és a C-568/08. sz., Combinatie Spijker Infrabouw-De Jonge Konstruktie és társai ügyben 2010. december 9-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-12655. o.] 87. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

42 E három feltétel szükséges és elégséges ahhoz, hogy a magánszemélyek számára kártérítéshez való jogot keletkeztessen, ugyanakkor nem lehet kizárni, hogy az állami felelősség kevésbé szigorú feltételek mellett is megállapítható legyen a nemzeti jog alapján (lásd a fent hivatkozott Brasserie du pêcheur és Factortame egyesített ügyekben hozott ítélet 66. pontját).

43 Főszabályként a nemzeti bíróságoknak kell meghatározniuk, hogy milyen, közvetlenül az uniós jogból eredő feltételek alkalmazása mellett állapítható meg a tagállamoknak a magánszemélyek részére az uniós jog megsértésével okozott károk iránti felelőssége, összhangban a Bíróság által az említett feltételek alkalmazása tekintetében adott iránymutatásokkal (lásd a C-446/04. sz. Test Claimants in the FII Group Litigation ügyben 2006. december 12-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-11753. o.] 210. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

44 Ebben a tekintetben a jelen ítélet 32. és 36. pontja már megállapította, hogy a 85/337 irányelv jogot biztosít az érintett magánszemélyek számára arra, hogy az érintett tagállam illetékes hatóságai egy adott projekt környezeti hatásainak vizsgálata során meghallgassák őket, és hogy a vagyoni károk, amennyiben azok a köz- és magánprojektek környezeti hatásai közvetlen gazdasági következményeinek minősülnek, ezen irányelv védelmi céljához tartoznak.

45 Ugyanakkor, amint a jelen ítélet 41. pontja meghatározza, annak vizsgálatán túl, hogy az uniós jogszabály megsértése kellően súlyos-e, az adott jogsértés és a magánszemélyek bekövetkezett kárai közötti közvetlen okozati összefüggés a kártérítéshez való jog elengedhetetlen feltétele, amelynek fennálltát a Bíróság iránymutatásai értelmében szintén a nemzeti bíróságnak kell megvizsgálnia.

46 Ennek érdekében figyelembe kell venni a megsértett jogszabály jellegét. A jelen esetben ez valamely köz- vagy magánprojekt környezeti hatásvizsgálatát írja elő, de sem a környezeti hatások más tényezőkkel való egyensúlyba hozatalára vonatkozó anyagi jogi rendelkezéseket nem állapít meg, sem pedig az esetlegesen kedvezőtlen környezeti hatásokat kifejtő projektek megvalósítását nem tiltja meg. Ezek a jellemzők azt mutatják, hogy a szóban forgó irányelv 3. cikkének megsértése, vagyis a jelen esetben az e cikk által előírt hatásvizsgálat mellőzése főszabály szerint önmagában nem képezi valamely ingatlan értékvesztésének okát.

47 Következésképpen úgy tűnik, hogy az uniós jog értelmében valamely környezeti hatásvizsgálatnak a 85/337 irányelv követelményeit sértő mellőzésének ténye főszabály szerint önmagában nem keletkeztet jogot a magánszemély számára az ingatlanának a környezeti hatások által okozott értékcsökkenése révén elszenvedett pusztán vagyoni kár megtérítésére. Végső soron az előtte folyó eljárásban a tények értékelésére egyedül hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróság feladata azonban annak vizsgálata, hogy a kártérítéshez való jog szempontjából alkalmazandó uniós jogi követelmények, különösen az állítólagos jogsértés és a bekövetkezett károk közötti közvetlen okozati összefüggés fennállta teljesülnek-e.

48 Ennélfogva a feltett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a 85/337 irányelv 3. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az e cikkben meghatározott környezeti hatásvizsgálat nem terjed ki a vizsgált projektnek az anyagi javak értékére gyakorolt hatásai vizsgálatára. A vagyoni károk azonban, amennyiben azok a köz- és magánprojektek környezeti hatásai közvetlen gazdasági következményeinek minősülnek, az ezen irányelv által követett védelmi célhoz tartoznak. Valamely környezeti hatásvizsgálat ezen irányelv követelményeit sértő mellőzésének ténye – az uniós jog értelmében és az állam felelősségének terén kevésbé szigorú nemzeti jogszabályok sérelme nélkül – főszabály szerint önmagában nem keletkeztet jogot a magánszemély számára az ingatlanának a szóban forgó projekt környezeti hatásai által okozott értékcsökkenése révén elszenvedett pusztán vagyoni kárainak megtérítésére. A nemzeti bíróság feladata azonban annak vizsgálata, hogy a kártérítéshez való jog szempontjából alkalmazandó uniós jogi követelmények, különösen az állítólagos jogsértés és a bekövetkezett károk közötti közvetlen okozati összefüggés fennállta, teljesülnek-e.

A költségekről

49 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

Az 1997. március 3-i 97/11/EK tanácsi irányelvvel és a 2003. május 26-i 2003/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 1985. június 27-i 85/337/EGK tanácsi irányelv 3. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az e cikkben meghatározott környezeti hatásvizsgálat nem terjed ki a vizsgált projektnek az anyagi javak értékére gyakorolt hatásai vizsgálatára. A vagyoni károk azonban, amennyiben azok a köz- és magánprojektek környezeti hatásai közvetlen gazdasági következményeinek minősülnek, az ezen irányelv által követett védelmi célok körébe tartoznak.

Valamely környezeti hatásvizsgálat ezen irányelv követelményeit sértő mellőzésének ténye – az uniós jog értelmében és az állam felelősségének terén kevésbé szigorú nemzeti jogszabályok sérelme nélkül – főszabály szerint önmagában nem keletkeztet jogot a magánszemély számára az ingatlanának a szóban forgó projekt környezeti hatásai által okozott értékcsökkenése révén elszenvedett pusztán vagyoni kár megtérítésére. A nemzeti bíróság feladata azonban annak vizsgálata, hogy a kártérítéshez való jog szempontjából alkalmazandó uniós jogi követelmények, különösen az állítólagos jogsértés és a bekövetkezett károk közötti közvetlen okozati összefüggés fennállta, teljesülnek-e.

Aláírások